

Cirkulärnr: 11:15
Diariernr: 11/2277
Arbetsgivarpolitik: 11-2:7
Nyckelord: AD, avsked, sova, MBL, nattarbete
Handläggare: Hanna Schmidt
Avdelning: Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Sektion/Enhet: Arbetsrättssektionen
Datum: 2011-04-14
Mottagare: Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik
Rubrik: Arbetsdomstolens dom 2011 nr 24 om avskedande av en skötare vid en rättspsykiatrisk avdelning som sovit under ett extravak
Bilagor: Arbetsdomstolens dom 2011 nr 24

CIRKULÄR 11:15

Arbetsgivarpolitik: 11-2:7

Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Arbetsrättssektionen
Hanna Schmidt

Nyckelord: AD, avsked, sova, MBL,
nattarbete

Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Regionstyrelsen
Medlem i Pacta
Arbetsgivarpolitik

Arbetsdomstolens dom 2011 nr 24 om avskedande av en skötare vid en rättspsykiatrisk avdelning som sovit under ett extravak

Arbetsdomstolen (AD) har i domen 2011 nr 24 mellan Svenska Kommunalarbetareförbundet och Södermanlands läns landsting prövat frågan om det förelegat laglig grund för avskedande av en skötare på en rättspsykiatrisk avdelning. Skötaren hade sovit under ett extravak. Hon hade dessförinnan, under ett annat nattpass, ertappats nerbäddad som för att sova. Avskedandet har bedömts som lagligen grundat.

Bakgrund

Skötaren I.L. hade arbetat vid Karsuddens sjukhus i 25 år. I.L. På Karsuddens sjukhus bedrivs en särpräglad verksamhet. Här vårdas allvarligt psykiskt sjuka patienter som är dömda till rättspsykiatrisk vård istället för fängelse.

Den 10 oktober 2009 avskedades I.L. från sin anställning. Som grund för avskedandet anförde landstinget att I.L. på ett allvarligt sätt hade brustit i tillsyn och kontroll och att hon därigenom grovt åsidosatt sina åligganden i anställningen. Hon hade natten den 17 - 18 september sovit under ett extravak. En månad tidigare hade I.L. under ett nattarbetspass påträffats nedbäddad och för denna händelse hade hon tilldelats en skriftlig varning enligt Allmänna bestämmelser (AB).

Med anledning av avskedandet uppkom tvist mellan parterna.

Efter lokal och central tvisteförhandling ansökte Svenska Kommunalarbetareförbundet om stämning på landstinget och yrkade att avskedandet skulle ogiltigförklaras, allmänt skadestånd med 150 000 kronor och ersättning motsvarande utebliven lön under avstängningsperioden.

Därutöver yrkade Svenska Kommunalarbetareförbundet allmänt skadestånd med 80 000 kronor för brott mot förhandlingsskyldigheten enligt 11 § MBL inför beslutet att avstånga I.L.

Landstinget bestred yrkandena.

Arbetsdomstolen

AD konstaterade att delar av händelseförloppet som föranlett avskedandet var tvistigt mellan parterna. De uppgifter som skilde sig åt var dels om I.L. varit nedbäddad för att sova den 6 – 7 augusti 2009 och dels om I.L. sovit under extravaket den 18 september 2009.

Den 6 – 7 augusti

Parterna var i huvudsak överens om de faktiska omständigheterna, dvs. att I.L. suttit i ett nedsläckt rum, placerad på två stolar mitt emot varandra, med en filt eller ett badlakan på i vart fall fötterna samt en väckarklocka vid sin sida. Enligt AD:s bedömning saknas anledning att betvivla chefsöverläkaren K.P:s beskrivning av händelsen i augusti. Domstolen uttalar att oavsett om hon faktiskt sov, avsåg att sova eller bara vilade så har hon genom sitt agerande undandragit sig möjligheten att ha erforderlig kontroll över avdelningen.

Den 17 - 18 september

Parterna var överens om att I.L. var ansvarig för extravaket av en särskild patient mellan kl.04.00 och 05.00 natten mellan den 17 - 18 september 2009. I.L. har själv uppgett att hon satt med fötterna på en stol.

Sakkunnigvittnet docenten G.K. har uppgett att det kan vara mycket svårt att i efterhand själv avgöra om man har sovit, särskilt under ytlig sömn.

AD finner mot bakgrund av detta, skäl att sätta tilltro till vittnenas samstämmiga uppgifter. De har berättat om hur de upptäckte I.L. sovande i korridoren. AD uttalar att det får anses framgå att I.L. inte endast nickat till ett kort ögonblick utan att hon suttit med ögonen slutna under en längre stund. Hon har därigenom inte haft kontroll på den patient hon var satt att vaka över.

Enligt AD talar inget för att I.L. medvetet satt sig till rätta för att sova men när det gäller den viktiga uppgiften extravak måste det även ligga på arbetstagaren att agera på ett sådant sätt att risken för insomning minskar. I.L. har i det här fallet inte underlättat för sig själv att hålla sig vaken då hon lagt upp sina ben på en stol. Utredningen i målet ger inte anledning att rikta kritik mot sjukhusets sätt att organisera extravak på natten. Sjukhuset kan därför enligt AD inte lastas för att ha vidtagit otillräckliga åtgärder för att förebygga riskerna för ofrivillig insomning.

AD:s bedömning är att I.L. sammantaget agerat på ett sådant sätt att hon får anses ha grovt förbrutit sig mot anställningsavtalet och att arbetsgivaren haft rätt att skilja henne från anställningen genom avsked.

Förhandlingen enligt 11 § MBL

I målet var även fråga om arbetsgivaren fullgjort sin primära förhandlingskyldighet uppe till behandling. Inför arbetsgivarens beslut att stänga av I.L. från arbetet den 18 september 2009 ägde ett möte rum mellan den facklige förtroendemannen K.B. och företrädare för sjukhuset. Enligt arbetsgivaren utgjorde mötet en förhandling enligt 11 § MBL.

Av vittnesuppgifter framgick att arbetsgivaren uttryckligen uppgivit att det var fråga om en förhandling vid mötet. Arbetsgivaren har därefter upprättat ett protokoll som angav att det var fråga om en 11 § MBL-förhandling. Protokollet skickades till den facklige förtroendemannen som framfört ”att det såg OK ut”. Först en tid senare, innan justering av protokollet, har invändning framförts från Kommunal om att det inte varit fråga om en förhandling enligt MBL.

AD konstaterar att Kommunals företrädare måste ha insett att det var fråga om en förhandling i medbestämmandelagens mening. Sjukhuset har således inte brutit i sin skyldighet att primärförhandla.

AD avslog Svenska Kommunalarbetsförbundets talan i sin helhet. Domen var enhällig.

Kommentar

Den aktuella verksamheten rättspsykiatrisk vård bedrivs i en speciell miljö. Här vårdas allvarligt sjuka patienter. Extravak är en enligt läkare föreskriven insats. På Karsuddens sjukhus finns skriftliga lokala föreskrifter avseende bl.a. arbetsuppgiften extravak som gör det tydligt och klart för de anställda vad det innebär att vara extravak. Genom att brista i uppmärksamheten under extravak utsätter arbetstagaren, den i det här fallet självmordsbenägna, patienten för risk för uppenbar livsfara.

I det här målet kan arbetsgivaren visa på att arbetstagaren hade medvetandegjorts om hur allvarligt arbetsgivaren såg på beteendet att sova eller bädda ner sig under nattarbetspass. Detta hade tydliggjorts genom medarbetarsamtal och den varning som utdelats i augusti 2009.

Arbetsgivaren har genom schemaläggning av extravak som en timmes pass vidtagit tillräckliga åtgärder för att förebygga riskerna för ofrivillig insomning.

I tvister om avsked där en enstaka allvarlig händelse utgör arbetsgivarens anledning att avskeda, ställs mycket höga krav på arbetsgivaren när det gäller bevisningen om det faktiska händelseförloppet. De vittnen som landstinget åberopade i detta mål hade därför avgörande betydelse. Här fördes direkt bevisning genom vittnen som sett I.L. sova under extravaket i september. Även avseende nedbäddningen i augusti fördes direkt bevisning.

När det gäller AD:s bedömning i avskedandefrågan dvs. hur allvarlig händelsen var ger den här domen ett tydligt svar. AD markerar att det är skeendet kring extravaket som bedömts och som anses göra laga grund för avskedande.

Jämför dock AD:s dom 2008 nr 90 (SEKO./.Staten genom Statens Institutionsstyrelse) – fråga om uppsägning. En behandlingsassistent som påståtts ha sovit under nattarbetspass och som installerat ett eget larm. AD fann inte styrkt att arbetstagaren sovit och konstaterade att staten inte haft saklig grund för uppsägningen.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för arbetsgivarpolitik
Arbetsrättssektionen

Sophie Thörne

Hanna Schmidt

Bilaga: Arbetsdomstolens dom 2011 nr 24